

Baggrund lærer-elever

Om myter

Myten er en episk tekst, som traditionelt er kendetegnet ved:

1. at have en handling, der kredser om en eller flere konflikter.
2. er fortalt af en fortæller.
3. benytter et såkaldt prosasprog, som kommer tæt på normalsproget¹.

Myter

Myter indeholder fortællinger om kulturens og menneskenes oprindelse i en urtid (skabelsesmyter) og beretter om, hvordan verden er indrettet, hvad der styrer den, og hvor den bevæger sig hen (undergangsmyster).

Skabelsesmyter

Skabelsesmyter er religiøse myter, hvor skabelsesberetningerne ofte er kendetegnet ved at være mangfoldige, farverige og fantasifulde².

Bagerst i denne pdf kan du finde links til steder, hvor du kan læse mere om myten som genre.

1) Ole Schultz Larsen: Håndbog til dansk (Systime)

2) Den Store Danske Encyklopædi.

Moringoor - et strengeinstrument fra Mongoliet

For meget længe siden boede i Østmongoliet en ung hestehyrde, Nam Sin. Han var berømt for sin smukke klare stemme. Han sang meget smukt. En dag skulle Nam Sin i hæren i den fjerne, vestlige del af landet. Der lyttede mange til hans sang.

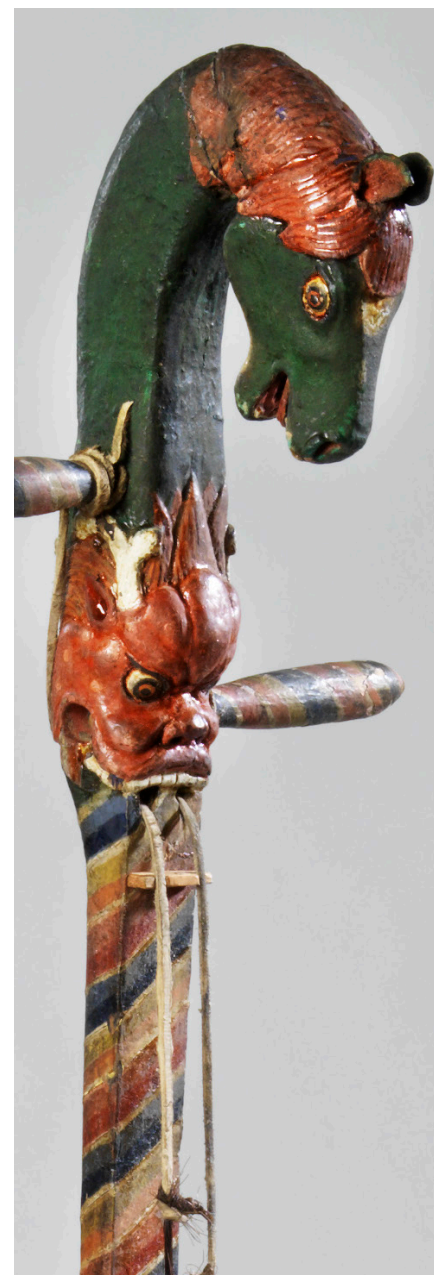
En dag hørte en ung kvinde Nam Sins smukke stemme, og hun blev forelsket i ham. Og de mødtes så ofte de kunne.

Mange år senere, efter endt tjeneste, tog Nam Sin hjem til øst-Mongoliet. En troldmand gav ham en magisk hest, en hest med vinger som gave. Hesten kunne i løbet af få sekunder rejse meget langt. Nam Sin tog imod gaven og drog østpå. Om natten red han på sin magiske hest hen for at besøge sin elskede vestpå. Hver morgen, når han kom hjem, gemte han hesten, så ingen skulle finde den.

Men en morgen glemte han at gemme den magiske hest. Onde mennesker dræbte den ved at skære vingerne af den. Da han om aftenen kom ud til hesten, opdagede han, hvad der var sket. Hans sorg var så stor, at han drog ud i skoven for at snitte et billede af sin flyvende hest i træ. Af manken på sin døde hest lavede han strenge. Således lavede han et musikinstrument til sine lange triste sange. Sang til vindens melodi, som engang spillede i hestens manke, når han fløj til sin elskede¹.

1) Eva Fock: På Tværs af Musik

Billede:
Mongolsk morin-
goor fra Natio-
nalmuseet, Ethno-
grafisk Samling.

Wagon - et strengeinstrument fra Japan

Ifølge en japansk myte blev solens gudinde, Amaterasu, fornærmet af sin bror, Susano-s no Mikoto, og hun gemte sig i en hule, hvor hun nægtede at komme ud fra. Verden henlå nu i mørke.

Da det ikke kunne blive ved, lokkede gudinden Ame no Uzume solens gudinde ud af hulen. Hun opførte en dans uden for hulen, som blev akkompagneret af seks jagtbuer, der blev knipset på. Fornøjet af musikken og de andre guders glæde forlod Amaterasu til sidst hulen, og hun vendte tilbage til himlens bue. De seks buer blev bundet sammen til et instrument, og således blev den første 'wagon' skabt.

Billede:
Wagon, japansk
brætcitermed 6
eller 7 strenge.
Foto: Rembrandt
Wolpert.

Panfløjte - blæseinstrument som findes mange steder i verden - myte fra Grækenland

Pan var naturens gud i den græske mytologi. Han vogtede får i Grækenland (Arcadia). En dag så han en yndig nymfe og blev forelsket i hende. Da nymfen Syrinx vendte sig om, så hun den frygteligt grimme Pan, og hun flygtede i rædsel med Pan efter sig uden at ænse hans kærlighedserklaring.

Da Syrinx kom til bredden af floden Ladon, kaldte hun på sine søstre, de andre nymfer, så de kunne redde hende. Men for sent. Da kastede hun sig i vandet i fortvivelse, og blev forvandlet til et bed af rør.

Da Pan kort efter kom til flodbredden, uden at finde nymfen, satte han sig på bredden og græd i sorg. Midt i sorgen opdage Pan det bed af rør, som havde været Syrinx's krop. Det bølgede smukt i vinden, mens det lavede en sørgmodig sukkende lyd med sine knækkede rørtoppe. Pan trak rørene op, skar dem i stykker og bandt dem sammen for at lave et musikinstrument, som han kaldte Syrinx, til minde om sin tabte kærlighed.

Billede:
Panfløjter fra
Nationalmuseet.
Foto: Jonas Jon-
gejan.

Ney - blæseinstrument fra Mellemøsten

Da Mevlana Celaeddin el Rumi søgte efter et egnet materiale til at bygge et blæseinstrument af, valgte han, blandt tusindvis af rør som stod ved bredden af floden, ét ud som havde ni stærke knæled med lige stor afstand. Da han havde slebet røret og efterladt det for at tørre i solen, begyndte røret at græde og det sagde:

Hvorfor tager du mig væk fra vandet, fra mine venner og fra den smukke natur?

Celaeddin tog sig ikke af det stakkels rørs klagen, men tog et jern og udhulede røret. Så skar han gribehuller. Da han var klar, tog han instrumentet op og begyndte at blæse i den ene ende.

Ud af røret kom en tone, som var lige så skøn som Guds egen stemme. Røret sang med et klagende tonefald, ligesom et menneske som sørger over, at sjælen adskilles fra kroppen og længes efter at blive forenet med Gud. Således skabte Mevlana instrumentet ney og lokkede Guds stemme ud af det.

Billede:
Iranske Pasha
Hasjani på ney.
Foto: Lorenzo
Mascherpa.

Den klingende sten i Andesbjergene

Da solen stod op allerførste gang, indgik Gud og hans bror Supay et væddemål:

Den, hvis hane galede først, ville vinde. Da solen langsomt kravlede op på himlen, råbte Guds sorte hane stolt: Kykelikyyy!

Og lige så pludseligt som Guds hane havde galet, forsvandt Supay og hans røde hane med et klingende klokkeklart "KUN!" De forsvandt ned i nogle særligt store sten i jordens indre, hvor de holder til den dag i dag. Det er grunden til, at disse sten klinger som klokker, når man slår på dem, og at de klinger af sig selv i fuldmånens nætter. De er jordens indres klokker¹.

Billede:
Klingende sten
fra Bolivia. Foto:
Henry Stobart.

1) Fra Eva Fock: På Tværs af Musik (<http://www.ptam.dk/supplerende-materiale/kapitel-6/56-lithofoner/>)

